
An Coiste um Fhorbairt

2023/2065(INI)

29.11.2023

TUAIRIM

ón gCoiste um Fhorbairt

chui g an gCoiste um Thrádáil Idirnáisiúnta

maidir le cur chun feidhme an Chomhaontaithe Comhpháirtíochta
Eacnamaíche (CCE) idir an tAontas agus Comhphobal Forbraíochta Dheisceart
na hAfraice (SADC)
(2023/2065(INI))

Rapóirtéir don tuairim: Karsten Lucke

PA_NonLeg

MOLTAÍ

Iarrann an Coiste um Fhorbairt ar an gCoiste um Thrádáil Idirnáisiúnta, mar an coiste atá freagrach, na moltaí seo a leanas a ionchorprú ina thairiscint i gcomhair rúin:

1. á chur in iúl gur geal léi an chéad mheastóireacht ex post den Chomhaontú Comhpháirtíochta Eacnamaíche (CCE) idir an tAontas agus Comhphobal Forbraíochta Dheisceart na hAfraice (SADC) á chur i bhfáth go bhfuil sé beartaithe ag CCE trádáil agus infheistíocht a dhéanamh chun rannchuidiú le sprioc na forbartha inbhuanaithe ó thaobh a gnéithe eacnamaíocha, sóisialta agus comhshaoil de; ag tabhairt dá haire, áfach, go bhfuil go leor dúshlán fós ann i dtíortha comhpháirtíochta SADC i ndáil le héagsúlú eacnamaíoch, iomaíochas, fás, an smacht reachta, bochtaineacht a laghdú, cearta saothair, grabáil talún agus cosaint an chomhshaoil;
2. á thabhairt chun suntais a thábhachtaí atá an comhar agus an cúnamh teicniúil agus airgeadais a fhorbairt mar thosca riachtanacha chun na cuspóirí faoi CCE a bhaint amach agus chun comhar tairbhiúil idir na Páirtithe a bhaint amach;
3. á chur i bhfios go bhfuil gnéithe suntasacha den chomhtháthú réigiúnach agus foréigiúnach in CCE AE-SADC, ós rud é gur ionstraim chumhachtach é sin chun cuspóirí an chomhaontaithe a bhaint amach; á chur i bhfáth nach mór do CCE AE-SADC tacú le comhtháthú réigiúnach agus foréigiúnach, slabhraí luacha réigiúnacha a chur chun cinn in SADC agus san Afraic ar bhonn níos leithne, agus ar deireadh tíortha atá i mbéal forbartha a chomhtháthú i ngeilleagar an domhain ar bhealach inbhuanaithe; á chur i bhfáth, thairis sin, nach mór do chomhar AE maidir le hairgeadas forbartha le tíortha SADC cuidiú lena gcomhar eacnamaíoch réigiúnach agus lena n-iarrachtaí lánpháirtíochta i mbealach a chuireann borradh faoin trádáil níos leithne laistigh den Afraic;
4. ag aithint gur cheart do thíortha comhpháirtíochta SADC tairbhe a bhaint as CCE, ós rud é go gcuirfidh sé lena gcumas borradh a chur faoin éagsúlú eacnamaíoch agus táirgí monaraithe breisluacha a tháirgeadh; á chur i bhfios gur cheart do CCE rannchuidiú le slabhraí luacha a éagsúlú i dtíortha SADC agus ina ngeilleagair, rud a fhágann gur gá rialacha trádála domhanda atá cothrom agus ar son na forbartha a bheith ann; á chur i bhfios, thairis sin, gur cheart dó beartais trádála agus forbartha a spreagadh atá bunaithe ar chearta an duine, an smacht reachta agus an daonlathas a chur chun cinn, poist áitiúla agus breisluach a chruthú agus cabhrú le héagothromaíochtaí a chomhrac agus, ar deireadh, an t-ocras agus an bhochtaineacht a laghdú agus a dhíothú ar bhealach inbhuanaithe;
5. á chur i bhfios go láidir na deacrachtaí airgeadais agus teicniúla a bhíonn ag fiontair bheaga agus mheánmhéide (FBManna) áitiúla maidir le rialacháin agus caighdeáin AE a chomhlíonadh, ar rialacháin agus caighdeáin iad is gá sula n-onnmhairítear chuig margadh AE iad, rud a d'fhéadfadh formhór FBManna a eisiáimh ó thairbhí CCE; á chur i bhfáth gur gá cúnamh leormhaith a chur ar fáil do FBManna chun a áirithiú go ndéanann siad ceanglais AE agus rochtain ar mhargaí AE a chomhlíonadh, agus chun feasacht a mhúscailt maidir le cuótaí rátaí taraife a úsáid;
6. á chur i bhfáth gur cheart do CCE rannchuidiú le feabhas a chur ar iomaíochas agus ar

fhás eacnamaíoch inbhuanaithe i dtíortha atá in SADC CCE a bhuí le córas cóir trádála agus infheistíochta lena gcuirtear san áireamh éagothromaíochtaí i leibhéal na forbartha idir AE agus a chomhpháirtithe SADC CCE;

7. á chur i bhfáth gur bac fadtéarmach sa phróiseas caibidlíochta maidir le CCEnna atá in iarraidh an Aontais cosc a chur ar chánacha onnmhairithe ar amhábhair, ós rud é nach bhfuil cánacha agus dleachtanna onnmhairiúcháin toirmisce faoi chóras EDT; á mheabhrú go bhfuil sé de cheart ag tíortha na hAfraice amhábhair a rialú ar mhaithe le leas an phobail; á iarraidh, dá réir sin, ar an Aontas Eorpach staonadh ó bheartas trádála a ghlacadh lena gcuirtear, mar riail ghinearálta, cosc ar thíortha i mbéal forbartha cánacha onnmhairithe a ghearradh ar amhábhair, a mhéid agus a luíonn sé seo le rialacha na hEagraíochta Domhanda Trádála;
8. á mheabhrú go raibh tionchar ag an bpaindéim ar thíortha SADC EPA mar gheall ar ioncam fíoscach laghdaithe, mar shampla, trí laghdú ar ghníomhaíocht eacnamaíoch agus luaineacht praghsanna amhábhair agus sreafaí trádála; á chur i bhfios go láidir, sa chomhthéacs sin, a thábhachtaí atá dea-rialachas agus cúnaimh chun acmhainneacht a fhothú don fhorbairt inbhuanaithe, go háirithe i ndáil le córais fhioscacha inbhuanaithe a bhunú agus imghabháil cánach a chomhrac, chun cabhrú le hacmhainneacht fhioscach le haghaidh fhorbairt bhreise eacnamaíoch agus shóisialta a scaoileadh agus chun an comhshaol a chosaint; á mheabhrú gur gá don Aontas tacú go láidir le neartú na n-institiúidí agus le fothú cuimsitheach acmhainní in earnáil phoiblí na dtíortha comhpháirtíochta;
9. á chur i bhfáth gur cheart do CCE tacú le dinimic nua trádála idir na Páirtithe trí bhíthin léirscaoileadh neamhshiméadrach trádála de réir a chéile eatarthu; á chur i bhfáth freisin gur féidir léi an comhar a threisiú, a leathnú agus a dhoimhniú i ngach réimse atá ábhartha don trádáil agus, dá bhrí sin, feabhas a chur ar an gcomhpháirtíocht idir tíortha SADC agus an tAontas; á chur i bhfáth a thábhachtaí atá prionsabal an léirscaoilte trádála neamhshiméadrach mar uirlis chun fás eacnamaíoch agus forbairt inbhuanaithe thíortha SADC CCE a chothú;
10. á iarraidh ar AE a áirithiú go rannchuideoidh CCE le creat rialála réigiúnach éifeachtach, intuartha agus trédhearcach a bhunú don trádáil agus don infheistíocht, agus lánurraim á tabhairt do chomhaontuithe agus treoirlínte idirnáisiúnta ábhartha; ag cur béim ar an bhfioras nach mór do CCEnna rannchuidiú go dearfach le cur chun feidhme Limistéar Saorthrádála Mór-roinn na hAfraice (AfCFTA) agus le caipiteal príobháideach a mhealladh, chomh maith le slabhraí luacha réigiúnacha athléimneacha agus inbhuanaithe a thógáil, agus ar an gcaoi sin borradh a chur faoin trádáil laistigh den Afraic agus í a éagsúlú, rud atá fíor-riachtanach chun forbairt inbhuanaithe fhadtéarmach a chothú agus chun spriocanna Chlár Oibre 2030 a bhaint amach; á chur in iúl go bhfuil sí den tuairim gur cheart go mbeadh forbairt creataí rialála ag gabháil le tacaíocht AE do AfCFTA, lena gcloífeadh le dianchaighdeáin shóisialta agus chomhshaoil;
11. á mheabhrú go bhfuil raon feidhme teoranta ag caibidil reatha CCE maidir le forbairt inbhuanaithe um thrádáil (TSD) a bhaineann le gealltanais cheangailteacha agus forálacha maidir le hidirphlé leis an tsochaí shibhialta; á chreidiúint gur cheart do CCEnna caibidil maidir le forbairt inbhuanaithe éigeantach agus in-fhorfheidhmithe a

chomhtháthú go córasach, ar caibidil í lena léirítear na caighdeáin saothair agus chomhshaoil is airde chun spriocanna Chlár Oibre 2030 a bhaint amach, lena mbaineann, mar shampla, gealltanais láidre inbhuanaitheachta a bhaineann le Comhaontú Pháras maidir leis an Athrú Aeráide, Creat Domhanda Bithéagsúlachta Kunming-Montréal, bunchaighdeáin saothair idirnáisiúnta, agus comhionannas inscne agus cumhachtú na mban a chur san áireamh; á mheabhrú, go háirithe, chun a bheith éifeachtach, gur cheart caibidil TSD a chumhdach leis an sásra um réiteach díospóidí; á chur in iúl gur geal léi comhtháthú chaibidil TSD in CCE an Aontais leis an gCéinia; ag tathant ar an gCoimisiún cur leis an méid sin agus iarracht a dhéanamh caibidil CCE maidir le TSD a neartú sa phróiseas athbheithnithe leanúnach ar SADC CCE;

12. á mheabhrú a thábhachtaí atá sé eisceachtaí a cheadú ó phrionsabal na cóireála náisiúnta agus ón oibleagáid cánacha onnmhairiúcháin a dhíothú chun na naithionscail atá ríthábhachtach chun go n-éagsúlaítear geilleagair na dtíortha comhpháirtíochta a chur chun cinn agus a chosaint, agus ar an gcaoi sin borradh a chur faoina bhforbairt i gcomhréir le hAirteagal XVII:C agus le hAirteagal XXIV den Chomhaontú Ginearálta um Tharaifí agus Trádáil;
13. á thabhairt chun suntais a thábhachtaí atá sé ról leathan, córasach agus fóinteach a thabhairt do chomhpháirtithe forbartha, don tsochaí shibhialta áitiúil agus réigiúnach, don lucht acadúil, do cheardchumainn agus d'ionadaithe ón earnáil phríobháideach i gcur chun feidhme, faireachán agus meastóireachtaí *ex post* CCE chun a áirithiú go gcomhlíonfaidh CCE riachtanais an phobail agus bunphrionsabail na forbartha inbhuanaithe á ráthú ag an am céanna; ag tabhairt dá haire go bhfuil raon feidhme fhorálacha CCE maidir le hidirphlé leis an tsochaí shibhialta teoranta i gcomparáid le comhaontuithe trádála eile de chuid AE a rinneadh le déanaí; á chur i bhfáth gur gá feabhas a chur ar ról comhairleach na sochaí sibhialta; á iarraidh go mbunófaí sásra foirmiúil le haghaidh rannpháirtíocht na sochaí sibhialta, agus á mheabhrú ag an am céanna gur féidir ardáin reatha, amhail creataí faireacháin náisiúnta il-gheallsealbhóra Chlár Oibre 2063 an Aontais Afracaigh, a ghíaráil freisin le haghaidh rannpháirtíocht leis an tsochaí shibhialta i gcomhthéacs CCE;
14. á chur i bhfios go láidir, cé gur féidir le CCEnna buntáistí suntasacha a chur ar fáil do thíortha san Afraic, i Muir Chairib agus san Aigéan Ciúin (ACC), go mbaineann dúshlán agus míbhuntáistí dá gcuid féin leo freisin; á áitiú, dá bhrí sin, go ndéanfadh lucht déanta beartas na tosca sin a mheas go cúramach agus go n-oibríonn siad chun a áirithiú go gcuirfear CCEnna chun feidhme ar bhealach lena n-uasmhéadaítear na tairbhí do na páirtithe uile lena mbaineann;
15. á mheabhrú gur cheart do na Páirtithe uile gníomhú i gcónaí ar bhonn phrionsabail na dlúthpháirtíochta agus an leasa fhrithpháirtigh chun comhar tairbheach a fheabhsú, a ngealltanais agus a n-oibleagáidí a chomhlíonadh agus acmhainneacht thíortha SADC CCE a éascú chun leanúint den Chomhaontú a chur chun feidhme;
16. á mheabhrú go bhféadfadh sé a bheith dúshlánach do thíortha níos lú ACC nach bhfuil acmhainní agus bonneagar acu chun CCEnna a chur chun feidhme; á iarraidh ar AE agus ar a Bhallstáit cabhrú lena dtíortha comhpháirtíochta i mbéal forbartha ionas gur féidir leo leas iomlán a bhaint as na deiseanna a chuirtear ar fáil le CCEnna;

17. á mheabhrú gur gá gealltanais a thabhairt maidir le caighdeáin agus comhaontuithe idirnáisiúnta le haghaidh comhar idirnáisiúnta éifeachtach;
18. á chur i bhfios go láidir a thábhachtaí atá tiomantas AE do chomhar iltaobhach agus do leasanna trádála na hEorpa féin a áirithiú agus aghaidh á tabhairt ag an am céanna ar roinnt de phríomhleasanna thíortha ACC, go háirithe maidir le lánpháirtiú réigiúnach;
19. á mheabhrú an réiteach dhá cholún chun aghaidh a thabhairt ar na dúshlán chánach a eascraíonn as digitiú agus domhandú an gheilleagair, mar a chomhaontaigh comhaltaí Eagraíocht um Chomhar agus Forbairt Eacnamaíochta/Creat Cuimsitheach G20 um Chreimeadh an Bhoinn agus Aistriú Brabúis;
20. á iarraidh ar AE agus ar a Bhallstáit a áirithiú go bhfuil an t-íosráta cánach corparáide 15 % a comhaontaíodh le haghaidh fiontair ilnáisiúnta ar an leibhéal domhanda á chur i bhfeidhm go héifeachtach; á chur i bhfios go láidir go meastar go nginfidh an cháin íosta sin thart ar USD 150 billiún d'ioncam breise cánach ar domhan gach bliain;

IARSCRÍBHINN: EINTITIS NÓ DAOINE ÓNA BHFUAIR AN RAPÓIRTÉIR DON TUAIRIM IONCHUR

Dearbhaíonn an Rapóirtéir faoina fhreagracht eisiach nach bhfuair sé ionchur ó aon eintiteas ná ó aon duine atá le lua san Iarscríbhinn seo de bhun Airteagal 8 d'Iarscríbhinn I a ghabhann leis na Rialacha Nós Imeachta.

FAISNÉIS MAIDIR LE GLACADH SA CHOISTE AR IARRADH TUAIRIM AIR

Dáta an ghlactha	28.11.2023
Toradh na vótála críochnaithí	+: 14 -: 1 0: 6
Feisirí a bhí i láthair ag an vótáil chríochnaitheach	Barry Andrews, Alessandra Basso, Stéphane Bijoux, Mercedes Bresso, Udo Bullmann, Antoni Comín i Oliveres, Ryszard Czarnecki, Charles Goerens, Mónica Silvana González, György Hölvényi, Beata Kempa, Karsten Lucke, Janina Ochojska, Tomas Tobé, Miguel Urbán Crespo
Comhaltaí ionaid a bhí i láthair ag an vótáil chríochnaitheach	Benoît Biteau, Ilan De Basso, Malte Gallée, Marlene Mortler
Comhaltaí ionaid faoi Riail 209(7) a bhí i láthair ag an vótáil chríochnaitheach	Peter Jahr, France Jamet

VÓTÁIL CHRÍOCHNAITHEACH LE GLAO ROLLA SA CHOISTE AR IARRADH TUAIRIM AIR

14	+
NI	Antoni Comín i Oliveres
PPE	György Hölvényi, Peter Jahr, Marlene Mortler, Janina Ochojska, Tomas Tobé
Renew	Barry Andrews, Stéphane Bijoux, Charles Goerens
S&D	Mercedes Bresso, Udo Bullmann, Ilan De Basso, Mónica Silvana González, Karsten Lucke

1	-
ID	France Jamet

6	0
ECR	Ryszard Czarnecki, Beata Kempa
ID	Alessandra Basso
The Left	Miguel Urbán Crespo
Verts/ALE	Benoît Biteau, Malte Gallée

Eochair do na siombailí a úsáidtear:

+ : i bhfabhar

- : i gcoinne

0 : staonadh